

III
RIIGIKOGU PROTOKOLLIDE
LISAD.

—
I ISTUNGJÄRK.

22. juunist 1926. a. — 5. augustini 1926. a.

Lisa nr. 1.

Kooseisu komisjoni

SELETUSKIRI

esitisele Riigikogu liikmete Paul Abramson'i ja Eduard Pesur'i vahiallajätmise asjus.

Vahekirjaga 16. juunist 1926. a. nr. 3076 all teatab kohtuminister Riigikogu juhatusele, et eelpool nimetatud isikud on enne seda, kui nad Riigikogu liikmeks said, kohtuvõimude poolt vahialla võetud ja neile süüdistus esitatud, mis ette nähtud U. N. S. § 102., s. o. et nad osa võtnud salaorganisatsioonist, mille eesmärgiks on Eesti vabariigis maksva riigikorra kukutamine vägivalda abil, ning selle asemel tööliste ja talupoegade nõukogu vabariigi ning proletariaadi diktatuuri maksmapanemine.

Kooseisu komisjon, tutvunedes kohtuvõimude poolt esitatud materjaliga, järele kaaludes leidis, et viimane küllalt aluseks on, et ülevaltähendatud isikute vastu nimetatud süüdistust tõsta, millepärast esinebki ettepanekuga Riigikogule, vahialla jätta Riigikogu liikmed Paul Abramson ja Ed. Pesur.

Lisa nr. 2.

Eesti rahvaerakonna Riigikogu rühma

SELETUSKIRI

esitisele erikomisjoni kujundamise asjus Eesti vabariigi endise Moskva saadiku A. Birk'i ametist vabastamisega ühenduses seisvate asjaolude selgitamiseks ja vastavate ettepanekute tegemiseks Riigikogule.

Vabariigi Valitsus on välisministri ettekande põhjal 18. juunil s. a. oma otsusega ametist vabastanud vabariigi täisvolilise saadiku Moskvast A. Birk'i, valitsuse käskude mitte-täitmise pärast.

Juba enne Vabariigi Valitsuse otsuse tegemist ilmus ajakirjanduses — „Vaba Maa“, „Kaja“ — teateid selle kohta, et saadik A. Birk ei olevat valitsuse kutse peale Tallinna ilmunud. Läti ajaleht „Jaunakas Sinas“ võis 15. juunil s. a. Tallinnast telefoniteel saadud teadete põhjal ette kinnitada, et saadik A. Birk'i vastu samme astutakse. Ligemaid andmeid A. Birk'i vastu tõstetud süüdistuste ja tema ametist vabastamise kohta ei ole aga välisministeerium ega Vabariigi Valitsus avalikkuse ette toonud, ehk küll Eesti ajakirjanduses on avalikult rõhutatud, et selle asja kohta peaks

meie avalikkust võimalikult pea täielikult informeeritama.

Kui viimaks lühike ametlik teadaanne välja saadeti, et Moskva saadik A. Birk on 18. juunil s. a. Vabariigi Valitsuse otsusega ametist vabastatud valitsuse käskude korduva mittetäitmise pärast, siis liikus juba Tallinna seltskonnas ärevaid kuuldusi, nagu oleks saadik A. Birk'i vabastamise põhjuseks olnud A. Birk'i riigi-äraandlik teguviis jne. Varsti hakkas välismaal ajakirjanduses kõmulisi teateid ilmuma Moskva saadik A. Birk'i lahtilaskmisest ja selle põhjustest, kus jutustati, nagu oleks Eesti vabariigi saadik Moskvast oma riigi vastu äraandlikuks saanud, Vene nõukogude valitsuse poole üle läinud jne.

Ligemal vaatlemisel selgus, et sarnaste kõmuliste kuulduste allikad olid pärit Tallinnast, Riist ja Helsingist.

Kahtlustavatele kuuldustele näis hoogu andvat veel asjaolu, et A. Birk Moskva saadiku kohalt lahkudes otsestetud kodumaale ei tulnud.

Nüüd on kogu selle loo tagajärjel meie riigi aule ja rahva heale nimele välismaal rasket kahju sündinud, kuna siseriigis on avalik usaldus meie riiklikus elus tegutsevate isikute vastu sügavalt vapustatud.

Kahjuks ei ole aga kõige selle juures A. Birk'i vabastamise põhjustest ja kahtlustavate kuulduste kohta peale katkendlike ametlike seletuste ligemaid andmeid küllaldaselt ette toodud, mis kinnitaksid liikvelolevaid kahtlustusi, või aga nad kindlal kujul tagasi tõrjuksid.

Sarnase selgusetu seisukorra edasikestmine võib ainult süvendada halvaks panevat arvamist meie riiklike olude kohta välismaal ja kõvendada umbusaldust ning kahtlusi siseriigis, kui kiires korras täit selgust ei muretseta selle kohta, kuidas on tõelikult lugu A. Birk'i vabastamisega ühenduses olevate asjaoludega ja tema vastu sihitud kahtlustustega.

Kõike seda arvesse võttes esineb Eesti rahvaerakonna rühm Riigikogule ettepanekuga, otsustada kujundada erikomisjon, kellele ülesandeks teha kiires korras igakülgset selgitada A. Birk'i vabastamisega ühenduses olevaid asjaolusid ja Riigikogule esineda tarvilikkude ettepanekutega.

Kuni Riigikogu poolt selles küsimuses eriaruandjat ei ole määratud, nimetab Eesti rahvaerakonna rühm aruandjaks kodukorra § 60. põhjal rkl. J. Tõnisson'i.

Et käesolev küsimus väga kiire iseloomuga, siis palub Eesti rahvaerakonna Riigikogu rühm käesoleva esitise lähema Riigikogu koosoleku päevakorda võtta.

Eesti rahvaerakonna rühma nimel A. Kerem.

Lisa nr. 3.

Riigi majapidamise aruande komisjoni

SELETUSKIRI

esitisele riigikontrolli seaduseelnõu algatamise asjus riigi majapidamise aruande komisjoni poolt.

Riigikontrolöri poolt on välja töötatud riigikontrolli seaduseelnõu põhilause alusel, mida II Riigikogu poolt valitud riigikontrolli seaduse komisjoni vastu võtnud. Eelnõu on Riigikogu juhatus poolt saadetud materjaliks riigi majapidamise aruande komisjonile, sest et kodukorras riigikontrolöri seaduseelnõude esitamise õigust ette nähtud ei ole.

Riigikontrolli seaduse järele on tungiv tarvidus, ja komisjon tunnistas tarvilikuks selle algatamise enda peale võtta.

Kodukorra seletuste järgi on selleks vaja Riigikogult nõusolekut küsida esitise korras.

Lisa nr. 4.

Riigikogu kodukorra komisjoni

SELETUSKIRI

esitisele põhiseaduse §§ 36. ja 51. muutmise seaduseelnõu erikomisjoni andmise asjus.

Kodukorra komisjon kaalus küsimust, mis-suguses korras tuleb teostada põhiseaduse § 88-das ettenähtud põhiseaduse muutmise algatamine Riigikogu poolt, ja jõudis otsusele, et selle korra aluseks tuleb võtta põhiseaduse § 87-das ettenähtud määrus, mille järgi põhiseaduse muutmise algatamine sünnib Riigikogu poolt „harilikus korras“.

Sellelt aluselt välja minnes tuleb põhiseaduse muutmise eelnõu (mitte „kava“ — v. põhisead. § 89) Riigikogule esitada Riigikogu kodukorra § 38. korras, ja see kuulub Riigikogus kolmele lugemisele ning selle kohta on maksivad kõik seaduseelnõude kohta käivad kodukorra määrused, välja arvatud § 58, mis käsitab põhiseaduse § 30. ettenähtud Riigikogu liikmete õigust Riigikogu poolt vastuvõetud seaduste väljakuulutamise seismapanemiseks. Riigikogu kodukorra § 58. ettenähtud kord on tingitud seaduste rahvahääletamisele panemise võimaldamisest; põhiseaduse muutmise eelnõu võib aga ainult rahvahääletamise kaudu seaduseks saada ja sellepärast ei ole enam eelnõu väljakuulutamise seismapanemise nõudmine millegagi õigustatud.

Riigikogu poolt põhiseaduse muutmise algatamise õigust tuleb pidada võrdseks Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalga-

tamise seaduse § 36-das ettenähtud rahvaalgatamise õiguse teostamise astmega, kus juba vastava nõudmisega on ühinenud vähemalt 25.000 hääleõiguslikku kodanikku. Sellepärast tuleb ka Riigikogu poolt algatatud põhiseaduse muutmise seaduseelnõu pärast kolmanda lugemise lõpuhääletamist (Riigikogu kodukorra § 80) ja eelnõu lõpuliku redaktsiooni otsustamist (Riigikogu kodukorra §§ 55, 56 ja 57) panna rahvahääletamisele Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse § 36-da teises lõikes ettenähtud korras. Rahvaalgatamise korras esitatud (25.000 kodaniku) seaduseelnõu on avaldatud „Riigi Teataja“ lisas Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse § 29. korras, ja sellepärast rahvahääletamisele panemisel seda eelnõu enam ei avaldata. Riigikogu poolt algatatud põhiseaduse muutmise seaduseelnõu kuulub avaldamisele samuti „Riigi Teataja“ lisas, kuid pärast seaduseelnõu lõpulikku vastuvõtmist Riigikogu poolt ja ühes vastava rahvahääletamise teadaande avaldamisega „Riigi Teatajas“ Riigikogu juhatus poolt, silmas pidades põhiseaduse § 89. nõudmist.

Et Riigikogu poolt põhiseaduse muutmise algatamise õigust tuleb pidada võrdseks 25.000 kodaniku poolt juba teostatud nõudmisega, siis langeb ära Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse § 30-da kolmandas lõikes tähendatud 50.000 marga sissemaksmise küsimus, sest selle raha sissemaksmise vajadust näeb Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seadus ette selle rahvaalgatamise nõudmise astme kohta, mis enne 25.000 kodaniku nõudmise kogumist on.

Neil põhjustel ei pea kodukorra komisjon tarvilikuks ega vajalikuks Riigikogu poolt põhiseaduse muutmise algatamise kohta eriseadust esitada.

Kodukorra komisjon on arutanud ainult põhiseaduse muutmise algatamise korda, mitte aga sisulikult tööerakonna Riigikogu rühma poolt esitatud põhiseaduse muutmise seaduseelnõu, ja sellepärast teeb ettepaneku — anda tähendatud eelnõu erikomisjoni, kuna asja arutamine, otsustamine, avaldamine ja rahvahääletamisele panemine võiks sündida käesolevas seletuskirjas ettenähtud korras.

Lisa nr. 5.

Kodukorra komisjoni

SELETUSKIRI

Riigikogu kodukorra muutmise seadusele.

Esitatav Riigikogu kodukorra muudatus on tingitud tarbest, kooskõlastada kodukorda

Riigikogu liikmete tasu- ja sõiduraha seadusega („R. T.“ nr. 34 — 1926. a. sead. nr. 60).

Võrreldes maksva kodukorraga sisaldab käesolev seaduseelnõu järgmisi muudatusi:

1) Kodukorra § 126. on välja jäetud tasumaksmine vanematekogu koosolekutest osavõtmise ja komisjoni koosolekute juhatamise eest — vastavalt Riigikogu liikmete tasu- ja sõiduraha seaduse § 3-le. Põhiseaduse § 51. järgi ei saa Riigikogu oma liikmetele miski-suguseid tasusid määrata, mis ei ole ette nähtud eelmise Riigikogu poolt vastuvõetud tasuseaduses. Sellepärast ei leidnud komisjon võimalikuks sisse võtta vanematekogu poolt kodukorra § 126. juurde antud seletuste p. 1., mis järgmine:

„Riigikogu liikmed, kes Riigikogu või tema asutuste poolt on valitud väljaspool Riigikogu olevatesse asutustesse, saavad nende asutuste koosolekutest osavõtmise eest sama lisatasu, kui Riigikogu komisjonidest osavõtmise eest. Lisatasu maksetakse vastavate asutuste kirjalikkude teadaannete põhjal.“

Komisjon aga luges tarvilikuks võtta seaduse teksti sisse § 126. juurde antud seletuste p. 2, et anda sellele seaduse jõudu.

2) Komisjon soovib välja jätta tasumaksmise tegeliku sekretäri kohuste täitmise eest komisjonides, otstarbekohasemaks pidades, et sekretäri ülesannete täitmine komisjonides pandaks kindlapalgaliste ametnikkude peale. Sarnane kord võimaldaks ühtlasemat asjaajamise viisi. Saadud kokkukohi arvel tuleks vastavalt komisjonide palgaliste asjaajajate arvu suurendada.

3) Arvesse võttes Riigikogu liikmete tasuseaduses ettenähtud muutunud alust, on käesolevas seaduseelnõus lisatasu määraks arvatud:

a) Mk. 500 iga Riigikogu juhatuse, komisjoni ja alamkomisjoni koosoleku eest endise 600 marga asemel;

b) Mk. 250 aruandmise eest komisjonis ja Riigikogus endise 300 marga asemel ja

c) Mk. 7.000 kuus Riigikogu juhatuse liikmetele erilist lisatasu, millega Riigikogu juhatuse liikmete tasu oleks umbes samasugune, kui II Riigikogu tasuseaduse järgi.

4) Kodukorra § 127. juures olev märkus on esitatud maksvusetuks tunnustamiseks, sest see märkus võiks sünnitada segadust ja eksiarusaamisi käesoleva seaduse maksmahakkamise momendi kindlaksmääramise küsimuses. Pealegi oli tähendatud märkusel tegelik tähendus ainult siis, kui Riigikogu kodukord I Riigikogu poolt 1921. a. aprillikuul vastu võeti.

Käesoleva seaduse väljakuulutamisega hakkaks maksma § 126 uuel kujul, kuna § 127

maksma jääb endisel kujul ainult ilma märkusetä.

Lisa nr. 6.

Vabariigi Valitsuse ettepanek.

RIIGI 1926. 27. A. LISAEELARVE NR. 1.

I osa.

Vähendamine.

Korralised kulud.

Rahaministeerium.

Peatükk III.

Otsekoheste maksude peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 8. Kantseleikulud:

a) kirjutus- ja joonistusmaterjal	500.000.—
Keskasutus	500.000.—

Otsekoheste maksude peavalitsus	500.000.—
---	-----------

Rahaministeerium	500.000.—
----------------------------	-----------

Siseministeerium.

Peatükk I.

Administratiiv-osakond.

§ 15. Kultuuriline toetus:

n) mitmesugused toetused	125.000.—
------------------------------------	-----------

§ 40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	50.000.—
--	----------

§ 90. Segakulud:	
b) ettenägemata kulud	30.000.—

Administratiiv-osakond	205.000.—
----------------------------------	-----------

Siseministeerium	205.000.—
----------------------------	-----------

Teedeministeerium.

Peatükk IV.

Postitelegraphvitelefoni peavalitsus.

B. Asutused kohtadel.

§ 9. Majapidamine:

a) üür	863.100.—
------------------	-----------

Asutused kohtadel	863.100.—
-----------------------------	-----------

Posti-telegraphvi-telefoni peavalitsus	863.100.—
--	-----------

Teedeministeerium	863.100.—
-----------------------------	-----------

Töö-hoolekandeministeerium.

Peatükk IV.

Tervishoiu peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
c) ajutine tööjõud . . .	91.800.—
Keskasutus	91.800.—
Tervishoiu peavalitsus	91.800.—
Töö-hoolekandemi-	
nisteerium	91.800.—

Riigi võlad.

§ 27. Riigi võlgade ja protsen-	
tude tasumine	171.642.000.—
Riigi võlad	171.642.000.—
Kokku korralised kulud	173.301.900.—

Erakorralised kulud.

B. Operatsiooni fondid.

Rahaministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 2. Elukorterite ehituslaen	
maale elukorterite ehi-	
tamiseks	10.000.000.—
Keskasutus	10.000.000.—
Rahaministeerium	10.000.000.—
Kokku operatsiooni	
fondid	10.000.000.—
Kokku erakorralised	
kulud	10.000.000.—
Kokku kulude	
vähendamine	183.301.900.—

II osa.

Suurendamine.**Korralised kulud.**

Peatükk I.

Riigikogu.

§ 1. Palgad:	
d) mitmesugused tasud	2.487.600.—
Riigikogu	2.487.600.—

Peatükk II.

Kantselei.

§ 1. Palgad:	
a) palgad Mk. 256.100.—	
c) ajutine	
tööjõud „ 265.000.—	

d) mitme-

sugused

tasud . Mk. 3.000.— 524.100.—

§ 9. Majapidamine:

f) majateenijad ja tööli-

sed 28.100.—

§ 10. Sõidukulud:

c) autojuhtide ja kutsa-

rite tasu 5.500.—

Kantselei 557.700.—

Riigikogu 3.045.300.—

Riigivanem ja riigikantselei.

I jagu.

Peatükk I.

Riigivanem.

§ 1. Palgad:	
a) palk	69.700.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	14.500.—
§ 10. Sõidukulud:	
c) autojuhtide ja kutsa-	
rite tasu	14.500.—
Riigivanem	98.700.—

II jagu.

Peatükk I.

Riigikantselei.

§ 1. Palgad:	
a) palk . . Mk. 127.700.—	
c) ajutine	
tööjõud „ 5.000.—	132.700.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	6.800.—
Riigikantselei	139.500.—

Peatükk II.

Riigiraamatukogu.

§ 1. Palgad:	
a) palk	16.300.—
Riigiraamatukogu	16.300.—

Peatükk III.

Riigiarhiiv.

§ 1. Palgad:	
a) palk	62.800.—
§ 3. Ametnikkude ja teenijate	
toetus:	
b) arstiabi ja toetus . .	30.000.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	5.000.—
Riigiarhiiv	97.800.—

Peatükk IV.

Riigi statistika keskbüroo.

§ 1. Palgad:	
a) palk	377.800.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	7.100.—
Riigi statistika keskbüroo	384.900.—
Riigivanem ja riigikantselei	737.200.—

Riigikontroll.

§ 1. Palgad:	
a) palk Mk. 1.863.000.—	
c) ajutine	
töajad „	222.200.—
	2.085.200.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	18.100.—
Riigikontroll	2.103.300.—

Rahaministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	194.300.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	3.400.—
Keskasutus	197.700.—

Peatükk II.

Riigikassa.

§ 1. Palgad:	
a) palk	499.800.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	14.800.—

§ 40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	300.000.—
Riigikassa	814.600.—

Peatükk III.

Otsekoheste maksude peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:		
a) palk Mk. 385.600.—		
c) ajutine		
töajad „	23.000.—	408.600.—
	Keskasutus	408.600.—

B. Riigi kinnisvarade maksuamet.

§ 1. Palgad:	
a) palk	116.200.—
Riigi kinnisvarade maksuamet	116.200.—

C. Iseäraline tulu- ja ärimaksu komitee.

§ 1. Palgad:	
a) palk	53.500.—

§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus:	
b) arstiabi ja toetus	10.400.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	3.400.—

Iseäraline tulu- ja ärimaksu komitee 67.300.—

D. Maksujaoskonnad.

§ 1. Palgad:	
a) palk	1.280.000.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	3.200.—
Maksujaoskonnad	1.283.200.—

Otsekoheste maksude peavalitsus 1.875.300.—

Peatükk IV.

Aktsiisi peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	325.200.—

§ 9. Majapidamine:	
b) küte . Mk. 4.500.—	
f) majateenijad ja	
töajad „	7.900.—
	12.400.—

Keskasutus 337.600.—

B. Aktsiisi ringkonnad.

§ 1. Palgad:	
a) palk	1,035,700.—
§ 9. Majapidamine:	
e) puhastus ja korras-	
hoid	5,900.—
f) majateenijad ja tööli-	
sed	9,800.—
Aktiisi ringkonnad	<u>1,051,400.—</u>

C. Piirituse monopol.

§ 1. Palgad:	
a) palk	260,000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	12,100.—
§ 11. Veokulud:	
f) autojuhtide ja hobu-	
semeeste tasu	5,300.—
§ 26. Piirituse monopoli eriku-	
lud:	
d) pudelid ja kastid .	22,000,000.—
Piirituse monopol	<u>22,277,400.—</u>
Aktiisi peavalitsus	<u>23,666,400.—</u>

Peatükk V.

Tolli peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	44,900.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	3,400.—
Keskasutus	<u>48,300.—</u>

B. Tallinna peatolliamet.

§ 1. Palgad:	
a) palk	1,622,000.—
§ 9. Majapidamine:	
b) küte . . Mk.	9,000.—
f) majateenijad ja	
töölised „	<u>22,600.—</u>
31,600.—	
§ 14. Hoonete remont:	
a) kapitaalremont . .	1,016,000.—
Tallinna peatolliamet	<u>2,669,600.—</u>

C. Tolliametid.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk.	652,000.—
c) ajutine	
töötajad „	<u>1,500.—</u>
653,500.—	
Tolliametid	<u>653,500.—</u>
Tolli peavalitsus	<u>3,371,400.—</u>

Peatükk VI.

Kinnisvarade hindamisamet.

§ 1. Palgad:	
a) palk Mk.	839,400.—
c) ajutine	
töötajad „	<u>226,000.—</u>
1,065,400.—	
§ 3. Ametnikkude ja teenijate	
toetus:	
b) arstiabi ja toetus .	200,000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	6,800.—
Kinnisvarade hindamisamet	<u>1,272,200.—</u>
Rahaministeerium	<u>31,197,600.—</u>

Kaubandus-tööstusministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk.	146,200.—
c) ajutine	
töötajad „	<u>21,500.—</u>
167,700.—	
§ 3. Ametnikkude ja teenijate	
toetus:	
b) arstiabi ja toetus . .	4,000.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtu-	
kulud:	
a) juriskonsultide tasu	13,500.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	21,800.—
Keskasutus	<u>207,000.—</u>

Peatükk II.

Kaubandusosakond.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk.	187,700.—
c) ajutine	
töötajad „	<u>6,200.—</u>
193,900.—	
Kaubandusosakond	<u>193,900.—</u>

Peatükk III.

Tööstusosakond.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk.	197,700.—
c) ajutine	
töötajad „	<u>24,000.—</u>
221,700.—	
Tööstusosakond	<u>221,700.—</u>
Kaubandus-tööstus-	
ministeerium	<u>622,600.—</u>

Haridusministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	142.800.—
Keskasutus	142.800.—

Peatükk II.

Majandusosakond.

§ 1. Palgad:	
a) palk	113.400.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	9.700.—
Majandusosakond	123.100.—

Peatükk III.

Kooliosakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk. 134.800.—	
c) ajutine	
töajõud „ 2.100.—	136.900.—
Keskasutus	136.900.—

B. Riigikoolid.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk. 3.440.300.—	
c) ajutine	
töajõud „ 21.300.—	3.461.600.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	289.400.—
§ 12. Vallasvara:	
a) soetus	583.000.—
Riigikoolid	4.334.000.—

C. Avalikud ja erakoolid.

§ 1. Palgad:	
a) palk	25.083.900.—
Avalikud ja erakoolid	25.083.900.—
Kooliosakond	29.554.800.—

Peatükk IV.

Teaduse- ja kunstiosakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	45.600.—
Keskasutus	45.600.—

B. Tartu ülikool.

§ 1. Palgad:	
a) palk Mk. 4.979.600.—	
c) ajutine	
töö-	
jõud „ 20.800.—	5.000.400.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	241.300.—
Tartu ülikool	5.241.700.—

C. Tallinna tehnikum.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk. 596.500.—	
c) ajutine	
töajõud „ 84.900.—	681.400.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	18.100.—
Tallinna tehnikum	699.500.—

D. Keskarhiiv.

§ 1. Palgad:	
a) palk . . Mk. 98.800.—	
c) ajutine	
töajõud. „ 35.000.—	133.800.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	13.100.—
Keskarhiiv	146.900.—
Teaduse- ja kunstiosakond	6.133.700.—

Peatükk V.

Rahvussekretärid.

§ 1. Palgad:	
a) palk	36.000.—
Rahvussekretärid	36.000.—
Haridusministeerium	35.990.400.—

Kohtuministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	348.800.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	3.400.—
Keskasutus	352.200.—

Peatükk II.

K o h t u d.

A. Riigikohus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	666.700.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	4.000.—
	<u>Riigikohus</u> 670.700.—

B. Kohtupalat.

§ 1. Palgad:	
a) palk	697.600.—
	<u>Kohtupalat</u> 697.600.—

C. Rahukogud.

§ 1. Palgad:	
a) palk	5.718.000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	174.000.—
	<u>Rahukogud</u> 5.892.000.—
	<u>Kohtud</u> 7.260.300.—

Peatükk III.

P r o k u r a t u u r.

§ 1. Palgad:	
a) palk	1.097.000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	6.000.—
	<u>Prokuratuur</u> 1.103.000.—

Peatükk IV.

V a n g i m a j a d.

A. Vangimajad.

§ 1. Palgad:	
a) palk	3.370.000.—
§ 11. Veokulud:	
f) autojuhtide ja hobu-	
semeeste tasu	23.500.—
	<u>Vangimajad</u> 3.393.500.—

B. Harku alaealiste kurjategijate kolonii.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk. 227.000.—	
d) mitme-	
sugused	
tasud . „ 18.000.—	245.000.—

§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	9.100.—

Harku alaealiste kurjategijate	
kolonii	254.100.—

Vangimajad	3.647.600.—
------------	-------------

Kohtuministeerium	12.363.100.—
-------------------	--------------

Siseministeerium.

Peatükk I.

Administratiiv-osakond.

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk. 391.600.—	
c) ajutine	
tööjõud „ 60.600.—	452.200.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtu-	
kulud:	
b) kohtukulud	197.700.—
§ 8. Kantseleikulud:	
a) kirjutuse- ja joonis-	
tusematerjal	3.838.000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	24.700.—
§ 10. Sõidukulud:	
c) autojuhtide ja kutsa-	
rite tasu	4.600.—
§ 11. Veokulud:	
g) tasu veo eest	250.000.—
§ 12. Vallasvara:	
a) soetus	65.000.—
§ 74. Rahvapargid ja -platsid	44.400.—
	<u>Administratiiv-osakond</u> 4.876.600.—

Peatükk II.

Politsei osakond.

§ 1. Palgad:	
a) palk Mk. 12.879.900.—	
c) aju-	
tine	
töö-	
jõud „ 64.500.—	12.944.400.—
§ 3. Ametnikkude ja teenijate	
toetus:	
b) arstiabi ja toetus .	1.000.000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja tööli-	
sed	179.600.—
§ 10. Sõidukulud:	
c) autojuhtide ja kutsa-	
rite tasu	27.000.—
§ 11. Veokulud:	
g) tasu veo eest	6.800.—
	<u>Politsei osakond</u> 14.157.800.—

Peatükk III.

Piirivalve valitsus.

§ 1. Palgad:	
a) palk	3.193.500.—
	<u>Piirivalve valitsus</u> 3.193.500.—
	<u>Siseministeerium</u> 22.227.900.—

Sõjamineisterium.

§ 1. Palgad:	
a) palk	29.588.000.—
Sõjamineisterium	<u>29.588.000.—</u>

Põllutööministeerium.**Peatükk I.****Keskasutus.**

§ 1. Palgad:	
a) palk	202.300.—
§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus:	
b) arstiabi ja toetus	500.000.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtukulud:	
a) juriskonsultide tasu	22.000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja töölised	29.000.—
Keskasutus	<u>753.300.—</u>

Peatükk II.**Maakorralduse peavalitsus.****A. Keskasutus.**

§ 1. Palgad:	
a) palk Mk. 1.366.700.—	
c) ajutine tööd	1.162.500.—
	<u>2.529.200.—</u>
Keskasutus	<u>2.529.200.—</u>

B. Asutused kohtadel.

§ 1. Palgad:	
a) palk Mk. 1.082.500.—	
c) ajutine tööd „	86.500.—
	<u>1.169.000.—</u>
§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus:	
b) arstiabi ja toetus	155.000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja töölised	35.000.—
Asutused kohtadel	<u>1.359.000.—</u>
Maakorralduse peavalitsus	<u>3.888.200.—</u>

Peatükk III.**Põllumajanduse peavalitsus.****A. Keskasutus.**

§ 1. Palgad:	
a) palk	225.000.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja töölised	4.000.—
Keskasutus	<u>229.000.—</u>

B. Riigi seemne-kontrolljaam.

§ 1. Palgad:	
a) palk	39.200.—
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja töölised	4.000.—
Riigi seemne-kontrolljaam	<u>43.200.—</u>

C. Riigi põllutöö-katsejaam.

§ 1. Palgad:	
a) palk	25.200.—
Riigi põllutöö-katsejaam	<u>25.200.—</u>

D. Tütarlaste põllutöö- ja majapidamiskool.

§ 1. Palgad:	
a) palk	69.100.—
Tütarlaste põllutöö- ja majapidamiskool	<u>69.100.—</u>

E. Kuremaa karjakasvatuskool.

§ 1. Palgad:	
a) palk	79.000.—
Kuremaa karjakasvatuskool	<u>79.000.—</u>

F. Kuusiku karjakasvatuskool.

§ 1. Palgad:	
a) palk	15.300.—
Kuusiku karjakasvatuskool	<u>15.300.—</u>
Põllumajanduse peavalitsus	<u>460.800.—</u>

Peatükk IV.**Loomatervishoiu peavalitsus.**

§ 1. Palgad:	
a) palk	415.200.—
Loomatervishoiu peavalitsus	<u>415.200.—</u>

Peatükk V.**Metsade peavalitsus.****A. Keskasutus.**

§ 1. Palgad:	
a) palk . Mk. 680.800.—	
c) ajutine tööd „	5.000.—
	<u>685.800.—</u>
§ 9. Majapidamine:	
f) majateenijad ja töölised	8.000.—
Keskasutus	<u>693.800.—</u>

B. Asutused kohtadel.

§ 1. Palgad:		
a) palk	Mk. 6.600.000.—	
c) ajuti-		
ne töö-		
jõud	„ 25.000.—	6.625.000.—
§ 14. Hoonete remont:		
a) kapitaalremont	42.200.—
§ 66. Metsaasjandus:		
e) hüdrotehniline paran-		
dus	500.000.—
Asutused kohtadel		<u>7.167.200.—</u>

C. Metsakool.

§ 1. Palgad:		
a) palk	Mk. 35.600.—
c) ajutine		
tööjõud	„ 2.500.—	38.100.—
		<u>Metsakool 38.100.—</u>
		<u>Metsade peavalitsus 7.899.100.—</u>
Põllutöoministeerium		13.416.600.—

Teedeministerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Palgad:		
a) palk	483.200.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtu-		
kulud:		
a) juriskonsultide tasu	15.300.—
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	15.100.—
§ 29. Loodusvarade uurimine:		
b) sisemised veeteed	27.500.—
Keskasutus		<u>541.100.—</u>

Peatükk II.

Riigi raudteevalitsus.

§ 1. Palgad:		
a) palk	Mk. 18.500.000.—	
c) aju-		
tine		
töö-		
jõud	„ 600.000.—	19.100.000.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtu-		
kulud:		
a) juriskonsultide tasu	7.700.—
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	150.000.—

§ 67. Rongide liikumine ja kau-		
bavedu	400.000.—
§ 69. Teede ja raudtee-ehituste		
korrashoid	300.000.—
§ 70. Varustuse talitus	342.300.—
§ 71. Abiettevõtete kulud	600.000.—
Riigi raudteevalitsus		<u>20.900.000.—</u>

Peatükk III.

Pärnu-Tallinna kitsarööpalise raudtee valitsus.

§ 1. Palgad:		
a) palk	Mk. 6.500.000.—	
c) ajuti-		
ne töö-		
jõud	„ 10.000.—	6.510.000.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtu-		
kulud:		
a) juriskonsultide palk.	12.000.—
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	20.000.—
§ 67. Rongide liikumine ja kau-		
bavedu	130.000.—
§ 70. Varustuse talitus	40.000.—
Pärnu-Tallinna kitsarööpalise		
raudtee valitsus		<u>6.712.000.—</u>

Peatükk IV.

Posti-telegrahvi-telefoni peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:		
a) palk	730.000.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtu-		
kulud:		
a) juriskonsultide tasu	9.900.—
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	37.000.—
§ 72. Telegrahvi ja telefoni kor-		
rashoid:		
b) telegrahvi jooksev re-		
mont	17.100.—
Keskasutus		<u>794.000.—</u>

B. Asutused kohtadel.

§ 1. Palgad:		
a) palk	Mk. 9.450.000.—	
c) ajutine		
töö-		
jõud	„ 200.000.—	9.650.000.—
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	50.000.—

§ 11. Veokulud:		
f) autojuhtide ja hobu-		
semeeste tasu . . .	42.700.—	
§ 14. Hoonete remont:		
b) jooksev remont . . .	876.600.—	
Asutused kohtadel	<u>10.619.300.—</u>	
Posti-telegrahvi-telefoni pea-		
valitsus	11.413.300.—	

Peatükk V.

Mereasjanduse peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:		
a) palk . Mk.	259.200.—	
c) ajutine		
töajad „	<u>25.400.—</u>	284.600.—
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	<u>16.000.—</u>	
Keskasutus	300.600.—	

B. Sadamad ja nende ujuvad abinõud.

§ 1. Palgad:		
a) palk . Mk.	782.000.—	
c) ajutine		
töajad „	<u>192.000.—</u>	974.000.—
§ 3. Ametnikkude ja teenijate		
toetus:		
b) arstiabi ja toetus .	400.000.—	
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	8.000.—	
§ 76. Sadamasildade korras-		
hoid:		
a) puhastus	3.000.—	
§ 79. Ujuvate abinõude, pääste-		
jaamade, tuletornide ja		
elektrikraanade remont:		
a) kapitaalremont . . .	<u>44.600.—</u>	
Sadamad ja nende ujuvad abi-		
nõud	1.429.600.—	

C. Ehitusosakond.

§ 1. Palgad:		
a) palk . Mk.	121.800.—	
c) ajutine		
töajad „	<u>51.200.—</u>	173.000.—
§ 3. Ametnikkude ja teenijate		
toetus:		
b) arstiabi ja toetus .	24.600.—	
§ 9. Majapidamine :		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	<u>3.400.—</u>	
Ehitusosakond	201.000.—	

D. Süvendustööd.

§ 1. Palgad:		
a) palk . . Mk.	99.000.—	
b) ajutine		
töajad „	<u>3.751.300</u>	3.850.300.—
§ 77. Ujuvate abinõude, tule-		
tornide ja elektrikraanade		
varustus:		
a) ujuva-		
te abi-		
nõude		
ja tule-		
tornide		
kõva		
küte Mk.	1.839.500.—	
c) ujuva-		
te abi-		
nõude		
ja tule-		
torni-		
de tar-		
bema-		
terjal „	416.000.—	
d) ujuva-		
te abi-		
nõude,		
tule-		
torni-		
de ja		
pääs-		
tejaa-		
made		
varus-		
tus . „	383.500.—	
g) jõgede		
süven-		
dus . „	<u>8.050.000.—</u>	10.689.000.—
Süvendustööd	14.539.300.—	

E. Tuletornide osakond.

§ 1. Palgad:		
a) palk . Mk.	652.800.—	
c) ajutine		
töajad „	<u>280.800.—</u>	933.600.—
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli-		
sed	3.400.—	
§ 79. Ujuvate abinõude, pääste-		
jaamade, tuletornide ja		
elektrikraanade remont:		
b) jooksev remont . . .	<u>12.700.—</u>	
Tuletornide osakond	949.700.—	

F. Varustusjaoskond.

§ 1. Palgad:		
a) palk	85.100.—	

§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus:		
b) arstiabi ja toetus	103.900.—	
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja töölised	<u>5.500.—</u>	
Varustusjaoskond	194.500.—	
G. Elektrikraanad.		
§ 1. Palgad:		
a) palk Mk. 7.700.—		
c) ajutine töäjõud „ 51.200.—	58.900.—	
§ 79. Ujuvate abinõude, päästejaamade, tuletornide ja elektrikraanade remont:		
b) jooksev remont	<u>3.500.—</u>	
Elektrikraanad	<u>62.400.—</u>	
Mereasjanduse peavalitsus	<u>17.677.100.—</u>	
Teedeministeerium	<u>57.243.500.—</u>	

Välisministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Palgad:		
a) palk Mk. 411.600.—		
c) ajutine töäjõud „ 51.200.—	462.800.—	
§ 7. Juriidiline abi ja kohtukulud:		
a) juriskonsultide tasu	13.500.—	
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja töölised	28.800.—	
§ 10. Sõidukulud:		
c) autojuhtide ja kutsarite tasu	<u>8.100.—</u>	
Keskasutus	<u>513.200.—</u>	

Peatükk II.

Välisesitus.

A. Üldised kulud.

§ 82. Informatsioon	<u>9.900.—</u>	
Üldised kulud	<u>9.900.—</u>	
Välisesitus	<u>9.900.—</u>	
Välisministeerium	<u>523.100.—</u>	

Tööhoolekandeministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Palgad:		
a) palk Mk. 160.500.—		
c) ajutine töäjõud „ 10.800.—	171.300.—	
§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus:		
b) arstiabi ja toetus	23.000.—	
§ 7. Juriidiline abi ja kohtukulud:		
a) juriskonsultide tasu	9.900.—	
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja töölised	11.400.—	
§ 44. Autasud ja ergutusrahad	<u>75.000.—</u>	
Keskasutus	<u>290.600.—</u>	

Peatükk II.

Hoolekande osakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad:		
a) palk	160.600.—	
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja töölised	7.500.—	
§ 87. Pension:		
g) riigiasutustes ja -ettevõtetes töötavatele töölistele	<u>6.000.000.—</u>	
Keskasutus	<u>6.168.100.—</u>	

B. Lastevarjupaigad.

§ 1. Palgad:		
a) palk Mk. 441.700.—		
c) ajutine töäjõud „ 28.000.—	469.700.—	
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja töölised	267.900.—	
§ 64. Põllumajanduslikud kulud:		
a) palgad rahas	<u>16.300.—</u>	
Lastevarjupaigad	<u>753.900.—</u>	

C. Mitmesugused hoolekandeasutused.

§ 1. Palgad:		
a) palk Mk. 330.000.—		
c) ajutine töäjõud „ 29.000.—	359.000.—	

§ 9. Majapidamine:		
a) üür . Mk.	40.000.—	
f) maja- teeni- jad ja töölised „	103.000.—	143.000.—
§ 64. Põllumajanduslikud ku- lud:		
a) palgad rahas	48.400.—	
Mitmesugused hoolekan- deasutused	550.400.—	
Hoolekande osakond	7.472.400.—	

Peatükk III.

Töökaitse osakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad;		
a) palk	86.600.—	
Keskasutus	86.600.—	

B. Töökaitse jaoskonnad.

§ 1. Palgad;		
a) palk . Mk.	182.700.—	
c) ajutine töäjõud „	4.600.—	187.300.—
Töökaitse jaoskonnad	187.300.—	
Töökaitse osakond	273.900.—	

Peatükk IV.

Tervishoiu peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Palgad;		
a) palk	232.400.—	
Keskasutus	232.400.—	

B. Leprosoriumid.

§ 1. Palgad;		
a) palk	78.000.—	
§ 9. Majapidamine:		
f) majateenijad ja tööli- sed	23.700.—	
§ 64. Põllumajanduslikud ku- lud:		
a) palgad rahas	13.600.—	
Leprosoriumid	115.300.—	

C. Tervishoiuasutused ja varjupaigad.

§ 1. Palgad:		
a) palk	258.500.—	
§ 9. Majapidamine:		
c) valgus- tus . . Mk.	7.700.—	
f) majatee- nijad ja töölised „	79.500.—	87.200.—

§ 49. Haigete ülevälpidamine:		
b) varustamine	5.000.—	
§ 64. Põllumajanduslikud ku- lud:		
a) palgad rahas	35.000.—	
Tervishoiuasutused ja var- jupaigad	385.700.—	
Tervishoiu peavalitsus	733.400.—	
Töö-hoolekandemi- nisteerium	8.770.300.—	
Kokku korralised ku- lud	217.828.900.—	

Erakorralised kulud.

A. Riigi-keskasutuste kulud.

Riigivanem ja riigikantselei.

II jagu.

Peatükk I.

Riigikantselei.

§ 1. Autasud tasuta maasaa- jatele	4.000.000.—	
Riigikantselei	4.000.000.—	
Riigivanem ja riigi- kantselei	4.000.000.—	

Rahaministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 3. Toetus Eesti karskus- liidule	13.000.000.—	
Keskasutus	13.000.000.—	
Rahaministeerium	13.000.000.—	

Haridusministeerium.

Peatükk II.

Majandusosakond.

§ 2. Toetus piiriäärsete maa- de kultuuri edendamiseks	1.000.000.—	
Majandusosakond	1.000.000.—	
Haridusministeerium	1.000.000.—	

Põllutööministeerium.

Peatükk II.

Maakorralduse peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 2. Maaseadusega võõrandatud maadel ingrosseritud võlgade protsendid, kustutamiseks ja muudeks kuludeks	5.000.000.—
§ 3. Maade ostmiseks . . .	1.800.000.—
Keskasutus	<u>6.800.000.—</u>
Maakorralduse peavalitsus	<u>6.800.000.—</u>
Põllutööministeerium	<u>6.800.000.—</u>

Teedeministeerium.

Peatükk V.

Mereasjanduse peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Hoonete ehitamine . . .	690.000.—
§ 8. Jäämurdja „Svjatogori“ rentimine	2.243.400.—
§ 9. Filsandi tuletorni valgustuse üleviimine atsetileen gaasi peale . . .	2.340.000.—
Keskasutus	<u>5.273.400.—</u>
Mereasjanduse peavalitsus	<u>5.273.400.—</u>
Teedeministeerium	<u>5.273.400.—</u>

Töö-hoolekandeministeerium.

Peatükk II.

Hoolekande osakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Toetus Eesti Punase Risti peavalitsusele . . .	1.500.000.—
§ 2. Toetus vigastatud sõjameeste ühisusele	1.000.000.—
§ 3. Toetus Laidoner'i kapitalile	500.000.—
Keskasutus	<u>3.000.000.—</u>
Hoolekande osakond	<u>3.000.000.—</u>
Töö-hoolekandeministeerium	<u>3.000.000.—</u>
Kokku riigi-keskasutuste kulud	<u>33.073.400.—</u>

B. Operatsiooni fondid.

Rahaministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 5. Eesti maapanga pantlehtede muretsemine . . .	35.000.000.—
Keskasutus	<u>35.000.000.—</u>
Rahaministeerium	<u>35.000.000.—</u>

Töö-hoolekandeministeerium.

Peatükk II.

Hoolekande osakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Laen Tiheda küla tuleõnnetutele	1.670.000.—
Keskasutus	<u>1.670.000.—</u>
Hoolekande osakond	<u>1.670.000.—</u>
Töö-hoolekandeministeerium	<u>1.670.000.—</u>
Kokku operatsiooni fondid	<u>36.670.000.—</u>
Kokku erakorralised kulud	<u>69.743.400.—</u>
Kokku kulude suurendamine	<u>287.572.300.—</u>
Kulude vähendamine	<u>183.301.900.—</u>
Kulude absoluutne suurendamine	<u>104.270.400.—</u>

Tulud.**Suurendamine.****Korralised tulud.**

Riigimonopolid.

Peatükk XII.

● Piirituse monopol.

§ 5. Mitmesugused tulud . . .	26.008.000.—
Piirituse monopol	<u>26.008.000.—</u>
Riigimonopolid	<u>26.008.000.—</u>

Peatükk XV.

Raudteed.

§ 1. Sõidupiletid	62.000.000.—
§ 3. Kaubavedu	16.262.400.—
Raudteed	<u>78.262.400.—</u>
Kokku korralised tulud	<u>104.270.400.—</u>
Tulude absoluutne suurendamine	104.270.400.—

See lisaeelarve hakkab maksma tema vastuvõtmisega.

Lisa nr. 7.

Vabariigi Valitsuse

SELETUSKIRI

riigi 1926./27. a. lisaeelarve nr. 1-le.

Riigi 1926./27. a. kulude eelarves, mille kokkuseadmine ja kinnitamine juhitud kokkühoidmise põhimõttest, on lubatud ainult kulud, mis olid tingitud maksvate seaduste täitmisest või vajadusest, mille rahuldamist nõuab otstarbekohane riigi majapidamise ja valitsemise juhtimine ning rahva majandusliku olukorra tõstmine. Eelarvest on välja jäetud kõik kulud, mis ei olnud otsekohe tarvidusest ette dikteeritud.

Loetletud alustel puudub algeelarves ka riigiteenijate majandusliku olukorra parandamiseks igasugune krediit, kuna loodeti sellest üle saada ühekordsete toetuste andmisega seevõrra, kui võrra seda oleks vähegi lubanud riigi rahaline kandejõud kas lisatulude või kulude kokkühoidu arvel. 1926. aasta aga tõi esile riigiteenijate palkade reguleerimise küsimuse kõige teravamal kujul. Vabariigi Valitsus asus uute palkade normeerimisele ja koosseisude seaduse väljatöötamisele, missugune nüüd Riigikogule esitatud. Kuna koosseisu seadust 1. augustist 1926. a. võimalik ei ole maksma panna, on tarvilik riigiteenijatele veel kord ühekordne toetuse andmine ühe kuu palga suuruses. Praegune toetus oleks teistkordne käesoleva eelarve-aasta kestel ja osutub sellena lisakuludeks, milleks krediite ei ole määratud põhieelarvega, kuna 13. kuu palga krediit on esialgu juhitud eelmise toetuse katteks („R. T.“ nr. 31 — 1926. a.)

1926./27. a. eelarves väljendus arstiabi-kulude vähendamise tendents, kuna aga tegelikud kulud 1925. a. ulatuses püsivad ja sellega suuremateks kujunevad, kui seda võimaldab

algeelarves määratud krediit, siis on siin lisakrediidi määramine vajalik.

Edasi on kulused, mis tingitud pärast 1926./27. a. algeelarve kokkuseadmist ja kinnitamisest jõesseastunud seaduste täitmisest, nii: Riigikogu poolt 4. märtsil 1926. a. vastuvõetud riigiasutustes ja -ettevõtetes töötavate tööliste pensioniseadus („R. T.“ nr. 23 — 1926. a.), Riigikogu poolt 25. märtsil 1926. a. vastuvõetud Riigikogu liikmete tasu- ja sõiduraha seadus — § 5 („R. T.“ nr. 34 — 1926. a.), Riigikogu poolt 12. novembril 1925. a. vastuvõetud perekonnaseisu seadus („R. T.“ nr. 191/192 — 1925. a.), mille täitmisest tekkinud kulude katmiseks on Vabariigi Valitsuse poolt eelkrediit lubatud riigi eelarve seaduse § 34. põhjal, Riigikogu poolt 25. märtsil 1926. a. vastuvõetud seadus krediidi määramise kohta riigi-keskasutusele („R. T.“ nr. 30 — 1926. a.) missugused krediidid esimese kolme kuu arvel jäid välja võtmata, ja Riigikogu poolt 4. veebruaril 1926. a. vastuvõetud Tiheda küla tuleõnnetutele laenu andmise seadus („R. T.“ nr. 12 — 1926. a.).

Ülaltähendatud kuludele seltsivad veel mitmed kiire iseloomuga ja edasilükkamata tarbed, mille rahuldamine lisakrediiti nõuab, kuid mille rahuldamata jätmise tulevikus suuremaid kuluseid välja kutsuks ja lisaks veel kaudselt kahjusid ning sekeldusi. Sarnastest kuludest oleks eriliselt nimetada: 700.000 pudeli muretsemise aktsiisi peavalitsusele viinamüügi vabaklaskmise tõttu, möödunud aasta pika ja raske talve tagajärjel kevadisest veest ummistatud jõesuude ja kaanalite täiendavate süvendamistööde, süvendamistööde Vasknarvas Peipsijärve veepinna alandamiseks Vabariigi Valitsuse otsuse kohaselt, Eesti maapanga pantlehtede ostmine, mille arvel põllumajandusliku ehituslaenu andmine ette nähtud, maaseadusega võõrandatud maade ingrosseeritud võlgade protsentide tasumine, Filsandi tuletorni valgustuse üleviimine atsetileen gaasile, j/m. „Svjatogor'i“ rentimine möödunud talve kõva ja pikaajalise jää tõttu, missugune kulu ajutiselt kaetud Vabariigi Valitsuse poolt riigi eelarve seaduse § 34. põhjal lubatud eelkrediidist. Üksikasjalikud põhjendused loetletute kui ka ülejäänud mõne vähema kulu kohta on toodud eelarve-eel-nõus.

Kulude suurenemine lisaeelarve nr. 1 järgi ulatab Mk.287.572,300, mille kohta riigi-keskasutuste ja eelarve liikide järgi alljärgnevalt ülevaade:

Riigi-keskasutuste nimetus	Korralised	Erakorralised	Operatsiooni fondid	K o k k u
Riigikogu	3.045.300.—	—	—	3.045.300.—
Riigikantselei	737.200.—	4.000.000.—	—	4.737.200.—
Riigikontroll	2.103.300.—	—	—	2.103.300.—
Rahaministeerium	31.197.600.—	13.000.000.—	35.000.000.—	79.197.600.—
Kaubandus-tööstus- ministeerium	622.600.—	—	—	622.600.—
Haridusministeerium	35.990.400.—	1.000.000.—	—	36.990.400.—
Kohtuministeerium	12.363.100.—	—	—	12.363.100.—
Siseministeerium	22.227.900.—	—	—	22.227.900.—
Sõjaministeerium	29.588.000.—	—	—	29.588.000.—
Põllutöoministeerium	13.416.600.—	6.800.000.—	—	20.216.600.—
Teedeministeerium	57.243.500.—	5.273.400.—	—	62.516.900.—
Välisministeerium	523.100.—	—	—	523.100.—
Töö-hoolekandemi- nisteerium	8.770.300.—	3.000.000.—	1.670.000.—	13.440.300.—
Kokku	217.828.900.—	33.073.400.—	36.670.000.—	287.572.300.—

Kulude suurenemist on võimalik katta: 1) kulude vähenemisest teistel aladel ja 2) lisatuludest.

Suurema kulude vähenemisena esineb riigi välisvõlgade tasumine, kus Ameerika Ühisriikide võla tasumiseks 1926./27. a. algeelarves ettenähtud krediidist tuntav ülejääk tekib, mis võimaldatud Eesti-Ameerika vahelise võla-

tasumise kokkuleppe põhjal („R. T.“ nr. 36 — 1926. a.). Järgmise vähendusena väärrib nimetamist maale elukorterite ehitamise laenu summa, mille vajadusele ei saa anda esimese järgu tähtsust. Peale nimetatud kahe vähendamise on veel mõned vähemad. Kulude vähendamist väljendab alljärgnev kokkuvõte:

Riigi-keskasutuste nimetus	Korralised	Operatsiooni fondid	K o k k u
Rahaministeerium	500.000.—	10.000.000.—	10.500.000.—
Siseministeerium	205.000.—	—	205.000.—
Teedeministeerium	863.100.—	—	863.100.—
Töö-hoolekandeministeerium	91.800.—	—	91.800.—
Riigivõlad	171.642.000.—	—	171.642.000.—
Kokku	173.301.900.—	10.000.000.—	183.301.900.—

Kulude suurenemine näitab kulude vähenemisest ülekaalu Mk. 104.270.400.—ulatuses. Tähtendatud vahe katteks lähevad aktsiisi peavalitsuse deposiidist pudelite arvel sisse-

makstud summad, mis riigituludesse kantakse, ja raudtee tariifide tõstmisest („R. T.“ nr. 55 ja 56 — 1926. a.) loodetav tulu. Lisatulude kohta järgmine kalkultatsioon:

Riigi-keskasutuste nimetus	Korralised	K o k k u	M ä r k u s i
Rahaministeerium	26.008.000.—	26.008.000.—	
Teedeministeerium	78.262.400.—	78.262.400.—	
Kokku	104.270.400.—	104.270.400.—	

Sellega oleks 1926./27. a. lisaelarve nr. 1 tasakaalu viidud kogusummas Mk. 287.572.300.—.

Lisa nr. 8.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

riigi 1926./27. a. lisaelarve nr. 1-le.

Vabariigi Valitsus esitas riigi 1926./27. a. lisaelarve nr. 1 Riigikogule tasakaalutatult Mk. 287.572.300.— suuruses.

Rahaasjanduse komisjon esitab sama lisaelarve Riigikogule vastuvõtmiseks tasakaalutatult Mk. 287.438.900.— suuruses. Seega on rahaasjanduse komisjon lisaelarvet vähendanud Mk. 133.400. võrra.

Rahaasjanduse komisjon vähendas korralisi kulusid:

1) Palku — haridusministeeriumis: a) Majandusosakonnas Mk. 11.000.—, b) Kooliosakonna keskasutuses Mk. 12.700.—, ja c) Teaduse- ja kunstiosakonna keskasutuses Mk. 5.900.—, kokku Mk. 29.600.— võrra, kui suuremalt kalkuleeritud summad.

2) Juriidilise abi ja kohtukulud — juriskonsultide tasu: a) kaubandus-tööstusministeeriumi keskasutuses Mk. 13.500.—, b) põllutöeministeeriumi keskasutuses Mk. 22.000.—, c) teedeministeeriumi keskasutuses Mk. 15.300.—, riigi raudteevalitsuses Mk. 7.700.—, Pärnu-Tallinna kitsarööpalise raudtee valitsuses Mk. 12.000.—, posti-telegrahi-telefoni peavalitsuse keskasutuses Mk. 9.900.—, kokku Mk. 44.900.—, d) välisministeeriumi keskasutuses Mk. 13.500.—, ja e) töö-hoolekandeministeeriumi keskasutuses Mk. 9.900.—, üldse vähendas juriskonsultide tasu Mk. 103.800.—. Juriskonsultide lisatasu kustutas komisjon sel põhjusel, et juriskonsuldid säävad riigilt tasu erilepingu alusel, milles erakorralised ühekordsed lisatasud ette nähtud pole.

Komisjonis läksid arvamised lahku riigi 1926./27. a. algeelarves rahaministeeriumile operatsiooni fondis ettenähtud elukorterite ehituslaenu maale elukorterite ehitamiseks Mk. 10.000.000.— summa asjus. Ühelt poolt arvati, et see summa tuleb algeelarvest kustutada ja käesoleva lisaelarve korras määrata vastava seaduse alusel rahaministeeriumile Eesti maapanga pantlehtede muretsemiseks, see on nii, nagu seda Vabariigi Valitsuse ettepanek ette nägi. Teiselt poolt arvati, et riigi 1926./27. a. algeelarve tuleb selles osas muutmata jätta ja maale elukorterite ehitami-

seks määratud ehituslaen Mk. 10.000.000.— tuleb erifondina selleks ka jätta ning lisaelarve korras määrata rahaministeeriumile Eesti maapanga pantlehtede muretsemiseks 35 miljoni marga asemel 25 miljonit marka. Kuna komisjonis selle küsimuse otsustamisel häälled pooleks läksid, esitab rahaasjanduse komisjon Riigikogule küsimuse otsustamiseks kahes variandis.

Rahaasjanduse komisjon esitab Riigikogule vastuvõtmiseks järgmise sooviavalduse:

Riigikogu avaldab soovi, et riigi raudteevalitsuse Tapa saeveski kiires korras likvideeritaks.

Lisa nr. 9.

Kristliku rahvaerakonna Riigikogu rühma ettepanek.

PEREKONNASEISU SEADUSE MAKS- MAPANEMISE TÄHTAJA PIKENDAMI- SE SEADUS.

I.

Perekonnaseisu seaduse § 64 („Riigi Teataja“ nr. 191/192 — 1925. a.) muudetakse järgmiselt: tähtaja asemel „1. juulil 1926. a.“ võetakse tähtaeg „1. jaanuaril 1927. a.“

II.

Käesolev muutmisseadus hakkab maksuma tema vastuvõtmisega.

Lisa nr. 10.

Kristliku rahvaerakonna Riigikogu rühma

SELETUSKIRI

perekonnaseisu seaduse maksmapanemise tähtaja pikendamise seadusele.

Perekonnaseisu seaduse arutamisel II Riigikogus tehti kristliku rahvaerakonna rühma poolt ettepanekud, milles soovitati võimaldada registreerivatele vaimulikudele üles tähendada aktide kokkuseadmisel ka vastav kiriklik või usuühinglik talitus niihästi aktideraamatutes kui ka väljaantavatel tunnistustel, samuti, et ametnik-vaimulik ei oleks kohustatud registreerimistoimingut täitma nende isikute suhtes, kes ei ole ühegi ristiusu ühingu liikmed. Ka tehti meie poolt ettepanekuid, mis vähendaksid liigset kantseleitööd.

Need meie ettepanekud lükati II Riigikogu enamuse poolt tagasi. Selle tagajärjel oli kristlik rahvaerakond ja teda toetavad ko-

danikud sunnitud juba II Riigikogu kestusel olema kogu selle seaduse elluviimise vastu. Nüüd on aga ka juba tegelikult selgunud, et perekonnaseisu seadust vastuvõetud kujul on väga raske teostada, sest suurem osa vaimulikke ja kogudusi on tema vastu: ta raskendab kodanikkude asjaajamist tuntavalt; ka piirab ta nende südametunnistuse ja usu vabadust. Need vaimulikud aga, kes esialgu valmis on registreerimisametit pidama, teevad seda sunnitud ja kõhklevalt, sest vaimulik registree-rija on selles seaduses määratud ainult puhtil-malikuks ametnikuks.

Ka ei või nimetamata jätta, et perekonna-seisu seaduse maksmapanemine vastuvõetud kujul suuri jõupingutusi peale paneb tööjõu-dude ja kulude suurendamise suhtes niihästi kogudustele kui ka omavalitsuse asutustele. Näiteks peaks üksi Tallinna linnavalitsus ametisse panema umbes 6 ametnikku nende 6 õpetaja ja nende abiliste asemele, kes praegu ametis Kaarli ja Jaani koguduses, ja kes reg-istreerimise ametit enda peale ei või võtta.

Meil olevate andmete järgi on võimalus olemas, et praeguse uue perekonnaseisu sea-duse maksmapanemine 1. juulist s. a. võib tekitada kirikute ja usuühingute organisat-sioonides suuri raskusi kogu riikliku admi-nistratiivaparaadi funktsioneerimise alal, mil-lega kaasa hakkab käima laialine rahulole-matus ja nurin rahva keskel.

Arvestades kõige sellega esitab kristliku rahvaerakonna rühm eelseisva muutmise sea-duseelnõu perekonnaseisu seaduse makスマ-panemise tähtaja edasilükkamise kohta kunni 1. jaanuarini 1927. a., olles arvamisel ja lootes, et Riigikogu vastu võtab sügisesel istung-järgul kõneloleva seaduse parandused täieliku ja mõlemile poolele üheõigusliku paralleel-registratsiooni põhimõtete alusel, nagu see eesoleva seletuskirja alguses peajoontes on ära tähendatud.

Välja minnes usuvabaduse põhimõttest on kristlik rahvaerakond huvitatud samuti ka sellest, et isikud, kes ei kuulu ühtegi usutun-nistusse, võiksid lasta registreerida oma pere-konnaseisu muudatusi kunni praeguse pere-konnaseisu seaduse sisuliku muutmiseni vas-tava asutuses. See võimalus on maksva sea-duse järgi kindlasti olemas, nagu seda näha seadusest: постановление временного пра-вительства о свободе совести (Собрание узаконений и распоряжений правительства, издаваемое при правительственном сенате. 10. августа 1917. г. № 188.) Seal on 8. punktis öeldud: „perekonnaseisu aktid isikute kohta, kes ei kuulu ühtegi usu-tunnistusse, toimitakse kohaliku omavalitsuse asutuse poolt.“

Veendunud olles, et meie ettepanek vastab täies ulatuses demokraatliku vabaduse põhi-mõttele, esitame eesoleva seaduseelnõu.

Lisa nr. 11.

Eesti tööliste partei Riigikogu rühma ette-panek.

RIIGIAMETNIKKUDE, -TEENIJATE JA -TÖÖLISTE ÜHEKORDNE PALGALISA SEADUS.

§ 1. 15. juulist 1926. a. alates makstakse 1926./27. a. eelarve palgakreiididist kõigile riigiteenijaile ja -töölistele, kes riigikassast palka saavad, ühekordne palgalisa 5.000 marga suuruses ja neile, kes on õigustatud saama pere-konna-abiraha, lisaks perekonna-abiraha ühe kuu määral.

Märkus. Perekonna-abiraha makstak-se ka adopteeritud laste pealt.

§ 2. Eelmises (1.) paragrahvis nimetatud kulud kaetakse riigi 1926./27. a. eelarve palga-kreiididist.

§ 3. Käesoleva seaduse alla ei kuulu need riigiametnikud ja -teenijad, kelle kuupalk ulatab üle 15.000 marga.

Lisa nr. 12.

Eesti tööliste partei Riigikogu rühma

SELETUSKIRI

riigiametnikkude, -teenijate ja tööliste ühekordse palgalisa seadusele.

Silmas pidades suvist aega ja arvestades Riigikogu liikmete arvamistega, Eesti tööliste partei Riigikogu rühm näeb ette, et Riigikogu suvine istungjärk ei kesta niikaua, kuni vastu võetakse riigiametnikkude ja -teenijate palgaseadus, samuti riigitööliste palgaolude parandamine ja eriseadustega korraldamine; kuna aga vähemapalgaliste riigiteenijate, eriti aga -tööliste palgad liiga madalad ja elamis-nõuetele mittevastavad, mille tõttu riigitee-nijad ja -töölised on langenud äärmiselt ras-kesse majanduslikku seisukorda, mis nende meeoleolu ja töötahtmise peale halvavalt mõ-jub, kuna riik vajab tugevaid ja innukaid tööjõude, siis eestkätt tuleb parandada palga-olusid.

Ühekordne toetus palgalisa näol lõpuliku palgaolude parandamiseni võimaldab vähemalt varemalt tehtud võlgu osaliselt katta ja näitab, et Riigikogul, et valitsusel tahtmine on riigi-teenijate ja -tööliste olukorda parandada.

Lisa nr. 13.

Riigikogu liikmete B. Oja' ja E. Jonase

SELETUSKIRI

elukorterite chituslaenu seadusele.

1926. a. eelarves on ette nähtud 10.000.000 marka laenu andmiseks maale elukorterite chitamiseks. Nimetatud laenu ei saa aga rahaministeerium välja anda vastava seaduse puudusel. Praegu, kus aga eluasemekruntide välja antakse rendi alusel, ei ole nimetatud eluasemekrundi pidajatel võimalik maapangast laenu saada, sest et sealt laene antakse ainult kinnisvarade pantimisel.

Laenu väljaandmise ja tagasimaksmise korra kui ka kindlustuse kohta jääks Vabariigi Valitsusel õigus anda vastavaid määrusi, mis oleksid sarnased asunikudele väljaantavate chituslaenu määrustega.

Lisa nr. 14.

Vabariigi Valitsuse ettepanek.

RIIGIAMETNIKKUDE JA -TEENIJATE ÜHEKORDSE PALGALISA SEADUS.

§ 1. Kõigile riigiteenijatele, õpetajatele ja koolinõunikkudele, kes riigikassast palka saavad, makstakse ühekordne palgalisa kuupalga suuruses, missugune summa välja makstakse poole kuupalga suuruses osas, Vabariigi Valitsuse poolt kindlaksmääratud tähtpäeval.

§ 2. Eelmises paragrahvis nimetatud palgalisa kaetakse riigi 1926./27. a. palgakrediidi arvel.

§ 3. Selle seaduse alla ei kuulu välis-esindused.

§ 4. See seadus hakkab maksuma tema vastuvõtmisega.

Lisa nr. 15.

Vabariigi Valitsuse

SELETUSKIRI

riigiametnikkude ja -teenijate ühekordse palgalisa seadusele.

Arvestades riigiteenijate raske majandusliku seisukorraga, mis nõuab kiiret parandamist, kuid mida 1. augustist s. a. võimalik ei ole teostada uute palganormide maksmapanemisega, on mõeldud tähendatud pahet ajutiselt kõrvaldada ühekordse palgalisa andmisega. Palgalisa ühe kuu palga suuruses teeks välja ümmarguselt Mk. 163.500.000.—, mida on

võimalik katta, nagu see näidatud lisaelarves nr. 1, välisvõlgade tasumisest käesoleval eelarve-aastal vabaksjäävast osast. Kui endisi ühekordseid toetusi harilikult on saatnud perekonna-abiraha ühe kuu määral, siis on see praegusest ettepanekust välja jäetud selle tõttu, et toetust kavatsetakse anda ulatusega tulevikku ja uute palgade arvel, mille puhul aga perekonna (laste) -abiraha 1926./27. a. eelarve kestusel ei ole tahetud suurendada, nii et ka toetus perekonna-abiraha näol ära peaks jääma.

Ühekordse toetuse andmine võimaldaks uute palganormide ja koosseisu seaduse maksmapanemist kuni 1. novembrini edasi lükata, et võimaldada uuele valitsusele seisukohta võtta esitatud koosseisu seaduseelnõu kohta. Kokkuseatud kalkultatsioonid näitavad, et riigiteenijate (määralised, ülemääralsed, kooliõpetajad, kohtunikud, kaitseväge ja piirivalve) palgakõrgenduse krediit ühes 10 ja 5% mahaarvamiste ärakaotamisega („R. T.“ nr. 31—1926. a.) kuus Mk. 54.000.000.— ulatab, kuna ühekordne palgalisa ühe kuu palga suuruses riigi-keskasutustelt saadud andmete järgi Mk. 163.500.000. välja teeb; sellega oleks ühekordse toetuse läbi kaetud veidi rohkem, kui palga suurenemine kolmel kuul lisa annaks [163.500.000— (54.000.000 x 3)] nimelt Mk. 1.500.000.— võrra.

Toetuse väljamaksmine on kavatsatud kahel tähtajal, et riigikassale ühekordselt lähedate ja suurte väljaminekute kaudu mitte raskusi sünnitada.

Käesoleva seaduse maksmahakkamine oleks ette nähtud tema vastuvõtmisega.

Lisa nr. 16.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

riigiametnikkude ja -teenijate ühekordse palgalisa seadusele.

Rahaasjanduse komisjon täiendas Vabariigi Valitsuse poolt esitatud „Riigiametnikkude ja -teenijate ühekordset palgalisa seaduseelnõu“ selles, et need riigiteenijad, kes vastava seaduse järgi on õigustatud saama perekonna-abiraha, saavad perekonna-abiraha ühe kuu määral, nagu see varem ühekordsete toetuste andmisel on olnud. Perekonna-abiraha nõuaks lisakrediiti rahaministeeriumi andmetel umbes 10 miljonit marka. Lisatasu on kompensatsiooniks sellele, mida kavatseti riigiametnikkudele ja -teenijatele anda kavatsitava uue palgaseadusega.

Lisa nr. 17.

Vabariigi Valitsuse ettepanek.

EESTI MAAPANGA PANTLEHTEDE OMANDAMISE EELKREDIIDI SEADUS.

§ 1. Rahaministeeriumile määratakse 1926./27. a. lisaelarve arvel erakorralist eelkrediiti 35.000.000 marga suuruses, sellest 25.000.000 marka rahaministeeriumi 1924. a. erakorralises eelarves ettenähtud, kuid kasutamata jäänud krediidi asemel ja 10.000.000 marka rahaministeeriumi 1926./27. a. erakorralises eelarves „maale elukorterite ehitamiseks“ ettenähtud krediidi arvel.

§ 2. Määratud eelkrediidist omandada Eesti maapanga pantlehti, kuna saadud summat võib tarvitada ainult põllupidajatele ehituslaenuks.

§ 3. See seadus hakkab maksma tema vastuvõtmisega.

Lisa nr. 18.

Vabariigi Valitsuse

SELETUSKIRI

Eesti maapanga pantlehtede omandamise eelkrediidi seadusele.

Rahaministeeriumi 1924. a. erakorralises eelarves oli ette nähtud mk. 25.000.000.— põllumajandusliku ehituslaenu väljaandmiseks. 1924. a. kestusel jäi krediit riigikassalt välja nõudmata ja arvati riigiasutuste 1924. a. krediitide sulgumise seaduse („R. T.“ nr. 149 — 1924. a.) § 2. põhjal 1925. a. eelarve juurde. Et ka 1925. a. jooksul riigikassalt seda krediiti ei nõutud, siis sules ta krediidi 31. detsembril 1925. a. riigiasutuste 1924. a. krediitide sulgumise seaduse § 3. põhjal.

Kuna Riigikogu poolt 17. märtsil 1926. a. vastuvõetud põllumajandusliku ehituslaenu seadus („R. T.“ nr. 27 — 1926. a.) näeb ette laenude andmist põllumajanduses tarvilikkude hoonete ehitamiseks rahaministeeriumi 1924. a. erakorralises eelarves põllupidajate ehituslaenuks määratud krediidist, milline sulatud, on tarvilik tähendatud summa asemel rahaministeeriumile mk. 25.000.000.— peale eelkrediiti määrata.

Peale selle, arvesse võttes suurt vajadust ja laialdasi nõudmisi põllumajandusliku ehituslaenu järele, on tarvilik seda summat suurendada mk. 10.000.000.— võrra rahaministeeriumi 1926./27. a. operatsiooni fondide eelarves (Ptk. I § 2) elukorterite ehitamiseks maal ettenähtud summa arvel. Seega kujuneks eelkre-

diit lõpulikult mk. 35.000.000.— peale, millest omandatakse maapanga pantlehti ja maapanga poolt omakorda välja antakse põllupidajatele hädatarvilikuks ehituslaenuks, välja arvatud 30. märtsil s. a. rahaministri korraldusel riigikassa poolt eelarve seaduse § 54. põhjal („R. T.“ nr. 185/186 — 1925. a.) avatud mk. 5.000.000.— See summa arvatakse määratavast eelkrediidist maha Vabariigi Valitsuse poolt 21. mail vastuvõetud põllumajanduslikkude ehituslaenude väljaandmise kindlustuse ja tasumise korra kohta käiva määruse („R. T.“ nr. 47 — 1926. a.) § 6. II lõike põhjal.

Lisa nr. 19.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

Eesti maapanga pantlehtede omandamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon kooskõlastas Vabariigi Valitsuse poolt esitatud Eesti maapanga pantlehtede omandamise seaduse riigi 1926./27. a. lisaelarve nr. 1., kus ette nähtud rahaministeeriumi operatsiooni fondis 35.000.000 marka Eesti maapanga pantlehtede omandamiseks.

Eesti maapanga pantlehtede omandamise summa suuruse asjus läksid arvamised rahaasjanduse komisjonis lahku. Ühelt poolt arvati, et riigi 1926./27. a. algeelarves rahaministeeriumile operatsiooni fondiks määratud maale elukorterite ehituslaenu krediit mk. 10.000.000.— suuruses tuleb riigi 1926./27. a. lisaelarve nr. 1 korras üle viia Eesti maapanga — väljaandmiseks maale elukorterite ehituslaenuks, nagu seda Vabariigi Valitsus ette pani. Teiselt poolt arvati, et eelnimetatud 10.000.000 marka tuleb jätta erifondiks ja selle tarvitamise kohta anda vastav seadus, sest Eesti maapank saab ehituslaenu anda ainult kinnisvara omanikkudele, kuna elukorterite ehituslaenu maal vajavad ka need, kellel ei ole kinnisvara. Küsimuse otsustamisel läksid hääled pooleks, ja sellepärast esitab rahaasjanduse komisjon käesoleva seaduse §§ 1. ja 2. vastuvõtmiseks Riigikogule kahes variandis: I variant — määrata rahaministeeriumile Eesti maapanga pantlehtede omandamiseks 35.000.000 marka; II variant: määrata samaks otstarbeks 25.000.000 marka.

Kuna käesoleva seadusega ülearuseks saab „Põllumajanduse ehituslaenu seadus („Riigi Teataja“ nr. 27 — 1926. a.) tuleb rahaasjanduse komisjoni arvates see seadus maksvusetaks tunnustada — eeldusega, et selle sea-

duse järgi Eesti maapangale antud summad Eesti maapank tasub rahaministeeriumile pantlehtede andmisel.

Lisa nr. 20.

Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma ettepanek.

RIIGITÖÖLISTE ÜHEKORDSE PALGALISA SEADUS.

§ 1. Kõigile riigiasutuste ja -ettevõtete töölistele makstakse 15. juulist alates ühekordne palgalisa 5000 marga suuruses ja neile, kes on õigustatud saama perekonna-abiraha, lisaks perekonna-abiraha ühe kuu määral.

Märkus. Perekonna-abiraha makstakse ka adopteeritud laste pealt.

§ 2. Eelmises (1) paragrahvis nimetatud kulud kaetakse riigi 1926./27. a. eelarve palgakrediidist.

§ 3. Riigi ettevõtted, mis oma põhikirjade alusel ja erieelarvete põhjal töötavad, katavad sellekohased kulud oma operatsiooni summadest.

§ 4. Käesolev seadus hakkab maksma tema vastuvõtmisega.

Lisa nr. 21.

Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma

SELETUSKIRI

riigitööliste ühekordse palgalisa seadusele.

Riigitööliste ühekordse toetuse seaduseelnõu esitati Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma liikmete poolt juba teisele Riigikogule käesoleva aasta märtsikuul. Sel korral jäeti seaduseelnõu läbi vaatamata põhjendusega, et ei olnud veel otsustatud riigiametnikkude ühekordse toetuse küsimus. Teine Riigikogu otsustas enne laialiminekut riigiteenijate ühekordse toetuse küsimuse jaatavalt, kuid jättis töölistele ühekordse toetuse määramise otsustamata, arvesse võttes rahaministri seletust selle kohta, et valitsus asub ise selle küsimuse lahendamisele. Riigitööliste seisukord on aga endiselt raske ja nende palgaolud viletsad, mispärast ühekordse toetuse küsimus on saanud edasilükkamatuks vajaduseks, seda enam, et riigiteenijate olukorda kavatsetakse parandada uue palgaseaduse abil, mis aga tööliste olukorra jätab endiseks. Käesoleva seaduse alla peaksid käima kõik riigiasutuste teenistuses olevad tööliselised, ka päevatöölised, kes harilikult püsivalt omadel kohtadel teenivad ja seega milleski ei erine teistest töölistest.